

O. Ertuğrul Önen

—
Öykü
—

KADER TATİL
YAPMAZ

O. Ertuğrul Önen, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunudur. Devletin yurtiçi ve yurtdışı kadrolarında değişik görevlerde bulunmuştur. Müfettişlik, Genel Müdür Yardımcılığı, Genel Müdürlük ve Müsteşar Yardımcılığı görevlerinin ardından Ulaştırma Bakanlığı ve Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı görevlerini de üstlenmiştir. Devlet ve özel sektör kuruluşlarında yönetim kurulu üyeliği ve başkanlığı da yapmıştır.

Türk Dışticaret Vakfı ile Dünya Türk İşadamları Vakfı'nın kurucusu ve başkanıdır. Dünya Türk İşadamları kurultaylarının kurucusu ve uygulayıcısıdır.

Çok sayıda yayınlanmış makalesi ile Sen İşini Kış Tut Yaz Çıkarsa Bahtına, Bir Bürokratin Gözünden-Biraz Ordan Biraz Burdan, Fırıldak-Yükseklerde Kuş da Bulunur Sürüngen de, Sorun Eğitim Çözüm Eğitim isimlerini taşıyan dört kitabı bulunmaktadır.

KADER TATİL YAPMAZ

Yazan: O. Ertuğrul Önen

Editör: Kemal Küçükgedik

Yayın hakları: © 2023 Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

1. baskı / Haziran 2023 / ISBN 978-625-8474-45-9

Sertifika no: 44919

Kapak tasarımı: Taylan Polat

Sayfa uygulama: Yeşim Ercan Aydın

Baskı: Ana Basın Yayın Gıda İnşaat San. ve Tic. A.Ş.

Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. 2622 Sk.

Güven İş Merkezi, No: 6/13 Bağcılar - İSTANBUL

Tel. (212) 446 05 99

Sertifika No: 52729

Doğan Yayınları Yayıncılık ve Yapımcılık Ticaret A.Ş.

19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3, Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL

Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16

www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Kader Tatil Yapmaz

O. Ertuğrul Önen

İlmik ilmik örülmüştür yaşam
Yolu bellidir şaşmaz
Nerede ne zaman bilemezsin
Kader tatil yapmaz

İçindekiler

Emekli Memduh Huzuru Buldu	11
Kasabanın Delisi	29
Talih Kuşu	40
Kim Şeytan Kim Melek.....	53
Kader Tatil Yapmaz	69
Kabadayı.....	83
Başkasına Kuyu Kazan, Kendi Düşer İçine	91
Deniz Yağmura Kavuştu	106
Baba, Oğul, Torun	119
İntikam Soğuk Yenen Bir Yemektir	136
Kime Niyet Kime Kısmet	147
O, Borcunu Ödedi	164

Emekli Memduh Huzuru Buldu

Askerlik hizmetini tamamlayıp devlet memuru olarak çalışmaya başladığında henüz gençliğinin baharındaydı. Nasıl geçmişti bu bir ömür kadar uzun yıllar? Dile kolay tam kırk yıl dirsek çürüttükten sonra artık emekli olmasına sayılı günler kalmıştı. Bir mühendis olarak adım attığı bu bakanlıkta en alttan başlayıp hiçbir kademeyi atlamadan, haksızlıkla kimsenin önüne geçmeden, bürokrasinin en üst kademelerine gelip uzun yıllar ağır sorumluluklar alarak devletine ve milletine hizmet etmişti.

Bunların hepsi öyle kolay, bir eli yağda, bir eli balda geçen mutlu, sorunsuz yıllar değildi. Doğal olarak hizmetlerinin bir sonuca ulaşmasıyla yaşanan mutluluklar, başarılarının milletin takdirini görmesiyle duyulan gurur anları da eksik değildi bu hizmet yıllarında.

Ancak ülkesi Büyük Atatürk'ten sonra ne siyasi ne ekonomik ne de sosyal sorunlarını çözebilmiş, dengelerini yerli yerine oturtabilmiş bir ülke değildi. Milletçe çok hareketin, güçlü değişimlerin yaşandığı çalkantılı bir hayatın içinde debelenip durmuşlardı.

İhtilaller, muhtıralar, ömrü ancak haftalarla ölçülen hükümet dönemleri yaşamışlardı. Siyasi partilerin birbirlerini rakip değil düşman gibi gördükleri, koalisyon ortaklarının birbirlerini ortak değil hasım yerine koydukları, iktidardaki siyasi parti temsilcilerinin görevi devralacak bakanlarla birlikte bakanlıklara adeta kaleyi teslim almaya gelen fatih edasıyla silahlı külahlı adamlarla baskın yapar gibi geldiklerine tanık olmuşlardı.

Bakanların içinde devlet adamı kimliğiyle öne çıkanı o kadar azdı ki çoğunluğu liderin lütfu ile bu payeye ulaşmış bir emir kulu, bir parti militanı edasıyla devlet yönetmeye çalışan tiplerdi.

Dolayısıyla bu tür bakanların yanlarına doldurdukları adamlar da liyakatten çok sadakat ilkesine göre seçilen, siyasetin ayakta-kıymıydılar. O günleri hatırladıkça şimdi bile yüreğinin sıkıştığını hissediyordu.

Yılları, bu adamlara hükümet ile devletin farkını anlatmakla, devletin ancak ehil kadrolarla başarıya ulaşabileceğine ikna ederek iş bilir, dürüst kamu görevlilerini siyasetin kıyımından korumak için mücadele etmekle geçmişti.

Uzun hizmet yılları boyunca, bu türden siyasetçilerin ve bunların İstanbul'da yuvalanmış işbirlikçilerinin, kendini topluma işinsanı diye pazarlayan fırsatçıların sürekli devleti tırtıklamalarına, "Suyun başına oturan testisini doldurur" lafına deyişine uygun tutumlarına engel olmaya, yetimin hakkını yedirmemeye, devletin kuruluşunu sakınmaya, sonuçta her şeyi yasaların öngördüğü şekilde sonuçlandırmaya çabalayıp durmuştu. Onun ve onun gibi davranan devlet görevlilerinin bu duruşları takdir göreceğine bu tür davranışlar, bu ittifak ve onların doğal destekçileri bir kısım medya tarafından kırtasiyecilik, bürokrasi, işi yokuşa sürme olarak yaftalanıp aslanların önüne atılmak istenmişti.

Devletin işleyişini sağlayan, bir yerde devlet demek olan bürokrat onlar için işe yaramaz bir kırtasiyeciden öte bir şey değildi. Oysa yüzyıla yaklaşan cumhuriyetimizin yaşamında kazanılan eserlerin, kaydedilen ekonomik gelişmelerin, ülkenin varlığının, dirliğinin korunmasında bürokrat diye hor görülen bu üst düzey devlet memurlarının fikri ve emeği vardı. Türk sanayisinin temelini oluşturan Etibankları, Sümerbankları kuran da kazma kürek ana yurdu demir ağlarla ören de onların fikirleri, azim ve kararlılıklarıydı.

Fiziken ve ruhen yıpranmıştı. "Devlete hizmet cezasız kalmaz" deyişindeki gibi ceza almamıştı belki. Ne var ki kimsenin onun hizmetlerini yücelttiği, onurlandırdığı da yoktu. Artık zamanı gelmişti, o da kendinden öncekiler gibi bu dünyadan bir Memduh geçti diye devlet hayatına sessiz sedasız veda edecekti.

Planlarını yapmıştı. Daha yaşanacak kaç yılı var bilmiyordu ama ne kadarsa onu kendi dilediği gibi yaşayacaktı. Doğanın kucağında, huzur içinde geçireceği günleri düşündükçe içi içine sığmıyor, o günleri iple çekiyordu.

Emekliliğinde aradığı en önemli şey huzurdu. Büyük kentin gürültüsünden, kirli havasından uzak, yeşillikler içinde sakin bir yaşamı düşlediği.

Görev seyahatlerinin birinde Karadeniz'in güzel doğasının tüm özelliklerini taşıyan şirin bir köyün yakınındaki bir tepenin üzerinde yer alan araziye görür görmez adeta âşık olmuştu. O günün koşullarında bedeli fazla bir şey değildi. Sorup soruşturup bu araziyi satın almış ve sonra o araziye bölgenin mimarisine uygun mütevazı bir ev yaptırmıştı. Karısının haberi yoktu, ona sürpriz yapacaktı. Böylece yeni bir hayat için hazırlıklarını tamamlamıştı.

En üst düzeylerde yıllarca hizmet verdiği bakanlığı emekliye ayrılırken ona bir töreni bile çok görmüştü. Kapıdan üzgün, kırgın çıktı. Yıllardır ilk kez makam aracı yerine kendi arabasının direksiyonuna geçerek ömrünün önemli bir bölümünü geçirdiği bakanlığı geride bıraktı. Onu sekreteri ile şoförü el sallayarak uğurlamıştı.

Yüreğine tarif edemediği bir ağırlık çökmüştü. Kolay değil kırk yıl her sabah evden çıkıp gittiği bir işi varken, artık gidecek bir işi de yeri de yoktu. Yıllarca özenle seçip yüzlerce kravat biriktirmişti. Bundan böyle onları takmasına da gerek kalmayacaktı.

Kırk yılın alışkanlıklarını geride bırakıp yeni bir yaşam biçimine geçmekte acaba ne kadar başarılı olacaktı. Karışık duygular içerisindeydi. Bir yandan bu yaşamdan bir an önce özlediği yaşama geçmek için sabırsızlanırken, diğer taraftan yılların alışkanlıklarından, ilişkilerinden kopmanın hüznünü yaşaması garip geliyordu ona.

Köşeyi döndü. Dikiz aynasından acı tatlı neredeyse bir ömür geçirdiği bakanlığın görüntüsü kaybolmuştu. Kim bilir bir daha girmek kismet olur muydu o binaya?

Artık her sabah takım elbise giyip, kravat takıp, tıraş olup git-tiği bir işi yoktu. Günlerce tıraşsız dolaştığı oluyordu. Kravatları bir gardirop süsü gibi boynu bükük kalmışlardı. Her gün aralıksız 10-12 saat çalışan bir insanın birden boşluğa düşmesi demek böyle oluyormuş diye düşünüyordu.

Alışkanlık olsa gerek, sabahları erken uyanmaya devam edi-yordu. O koca gün bir türlü geçmek bilmiyordu. Zaman zaman da vaktin çabuk geçmesini istediği için kendi kendine kızıyordu “El-lerinle ömrünü kısaltmak mı istiyorsun?” diye.

Önünde bir hedefi olmasa kendini boşlukta hissedecekti. Kara-deniz’deki evin su, elektrik bağlanması gibi eksikliklerini giderme-ye çalışıyordu. Köyün muhtarıyla vaktiyle tanışmıştı. Ondan rica etmişti yardımcı olmasını. Muhtar her şeyin hallolduğunu bildir-diğinde dünyalar onun olmuştu. Nihayet bu büyük kentin patır-tısından, gürültüsünden, kirli havasından kurtulup eşi Semiha’yla yeni bir hayata başlangıç yapabileceklerdi.

O akşam sofrayı elleriyle balkona kurup karısının pişirdiği İz-mir köftenin yanına şöyle sızma yağın en alasıyla güzel bir salata yapmayı da ihmal etmedi. Hazırladığı sürprizi açıklamanın zama-nı gelmişti. Eşiyle paylaşacağı bu güzel haber nedeniyle bir kadeh içmek şart olmuştu. Bu düşünceyle sofraya birkaç dilim beyaz peynir ile kavunu da ekledi. Tam her şeyi hazırlamıştı ki zil çaldı. Komşuda misafirlikte olan Semiha’ydı gelen. Sofranın hazır oldu-ğunu görünce Memduh’a teşekkür etti. Sofradaki kavun ve beyaz peynir dikkatini çekmişti.

“Hayrola Memduh bir şey mi kutluyoruz?”

“Ne bileyim güzel bir yaz akşamı, uzun zamandır şöyle karşı-lıklı birer kadeh içmedik. Sana sürpriz yapayım dedim.”

“İyi düşünmüşsün Memduhcuğum. Teşekkür ederim.”

Birer kadeh diye başlamışlardı ama ikinci kadehi de yarılmış-lardı. Gelecekte çok, her yaşını başını alan kişiler gibi geçmiş-i, yaşadıkları acı, tatlı anıları yad ederek sohbet ederken Memduh birden cebinden çıkardığı bir fotoğrafı Semiha’ya uzatarak, “Şu resme bak ve ne düşünüyorsan söyle” diye araya girdi.

Semiha resmi dikkatlice inceledikten sonra Memduh’un soru-

sunu, “Çok güzel bir yer, deniz var, her yer yeşillikler içinde. Bizim oralara benziyor” diye cevapladı.

Semiha Hanım Karadenizliydi ve memleketini de çok severdi.

“Semiha böyle bir yerde yaşamak ister misin?”

“Tabii isterim.”

“O zaman hazırlan bu hafta yola çıkıyoruz.”

“Nasıl anlamadım.”

Memduh o resimdeki arazinin ve içindeki evin hikâyesini en ince ayrıntısına kadar anlatıp bitirdiğinde Semiha şaşkındı. Kocası o kadar işinin arasında tüm bunlara nasıl fırsat bulmuştu? Gerçi onun sürprizi seven yapısını biliyordu. Heyecanlı bir ses tonuyla, “Memduh çok teşekkür ederim. Beni nasıl mutlu ettiğini anlatamam. Şimdiden sabırsızlanmaya başladım. Ne olur bir an önce gidelim” diye adeta haykırdı.

O sırada önlerindeki caddenin yoğun trafiğinde önce bir gürültü koptu. Sonrasında bağırışlar yükseldi. Bir kaza olmuş, trafik durmuş, kazanın tarafları birbirine girmişti. Biriken trafiğin yarattığı yoğun egzoz dumanı kokusu onlara kadar ulaşmıştı.

Semiha, “İmkân olsa da bu akşam hareket etsek” diye söylendi.

Ev bir tepenin üzerinde yer alan üç dönümlük bir bahçenin içindeydi. Arka tarafı ormanla sınır sayılabilirdi. Ön taraftan yeşilliklerin arasından deniz görünüyordu. Evlerinin yer aldığı tepenin eteklerinde onlara uzak sayılmayacak mesafede bir köy vardı. Ayrıca civardaki küçük tepecikler üzerinde de kendilerinin gibi evler yer alıyordu. En yakın ev bile birkaç yüz metre uzaklıktaydı.

Yeşil ile mavinin kucaklaştığı sessiz sakin, sessizliğin kuş sesleri ve aşağıdan akan derenin çağlıtıyla renklendiği tam bir huzur ortamı.

Evi kısa zamanda dayayıp döşeyip sıcak bir yuva haline getirdiler. Bahçeye bir kamelya ile bir otantik fırın yaptırması da ihmal etmemişlerdi. Güzel havalarda eve hiç girmiyorlardı.

Köylülerden destek alarak bahçede ihtiyaçları olan sebze ve yeşillikleri yetiştirmeye başlamış ve zamanla da bu işin ustası olmuşlardı. Artık sebze, salata malzemesini bahçeden taze taze topluyorlardı. Bir kümes yaparak içini doldurdular. Horozlarının tavuklarının her birinin adı vardı. Tam bir kabadayı edasıyla dolaşan kümesin hâkimi horozun adı ise Efe'ydi. Takımı oradan edindikleri bir kırma olan köpekleri Garip'le, evi farelere karşı korumakla görevli kedileri Cano tamamliyordu. Ormanın yamacına birkaç kovan koyarak doğal bal elde etmeye de başlamışlardı.

Burada insanlar nasıl yaşıyorsa onlar da öyle yaşamayı hedeflemişlerdi. Bütün günleri uzun süre bahçede çalışarak geçiyordu. Akşamüzerleri uzun yürüyüşlere çıkıyorlardı.

Köye uğrayıp süt, tereyağı alıyor. Kahvede köylülerle çay içip hoş sohbetlere dalıyorlardı.

Yaz aylarında haftada hiç değilse birkaç kez emektar arabalarıyla sahile inip denize girmeyi de ihmal etmiyorlardı.

Bir gün Memduh kasabadan bir olta takımıyla döndü. Aşağılarındaki buz gibi suyu olan dereye balık avlayacaktı. Dediğini de yaptı, ilk gittiğinde beş tane benekli alabalıkla döndü. Tereyağında kızarttıkları alabalıklarla kendilerine güzel bir ziyafet çekmişlerdi.

Memduh'un da Semiha'nın da yüzlerine bir canlılık gelmiş, adeta gençleşmişlerdi. Ankara'da her sabah yorgun uyanırken, burada sabah erkenden yataktan zıpkın gibi kalkıyorlardı. Bütün gün bedenlen çalışıp enerji harcamalarına rağmen yorgunluk duymuyorlar, yatınca da deliksiz uyuyorlardı.

Memduh zaman zaman "İşte mutluluğun resmi bu Semihacığım" diye karısına takılıyordu. Geleli beş yılı geride bırakmışlardı. Köylü onları, onlar köylüleri tanıyıp sevmiş, kaynaşmışlardı. Yerde bir metre kar olduğu günlerde bile onları yalnız, çaresiz bırakmamışlardı. Gördükleri ilgi ve yakınlık buraya uyum sağlamalarını kolaylaştırmıştı.

Kışları da ayrı güzeldi. Gerçi kar yolları kapadığında biraz tecrit oluyor, sorun yaşıyorlardı ama o doyumсуuz kış manzarasına

değerdi. Çatırtılarla yanan kuzinede kestane, patates pişiriyorlar. Bir şekilde kışı da zevkli hale getiriyorlardı.

Memduh uzun kış gecelerini anılarını kaleme alarak değerlendirme başladı. Kırk yıllık mesleki yaşamışlıklarını, keşkelerini gelecek kuşaklara rehber olması açısından kâğıda döküyordu. Bunu bir görev gibi görüyordu. Çok geç saatlerde yatağına giderken kurt ulumaları ona eşlik ediyordu. Onların sesini duyunca kendini çocuk sayılabilecek yaşlarda okuyup etkilendiğı Jack London'ın *Vahşetin Çağırısı* isimli romanının sihirli dünyasının içinde hissediyordu.

Sabahları kalktığında evlerinin gediklisi tilkiyi her zamanki yerinden evi gözlerken görüyordu. Ne hikmetse Garip de Uysal adını taktıkları bu güzel hayvana ses çıkarmıyor, o da onlar gibi izlemekle yetiniyordu. Uysal'a da kışın o zor koşullarında ormanın kenarına yiyecek bir şeyler bırakarak destek olmaya çalışıyorlardı.

Kendilerini doğayla uyumlu, onun bir parçası haline getirmiş bir düzende yaşamları akıp gidiyordu. Verdikleri karardan, bu kararın sonucunda yaşadıkları hayattan çok mutluydular.

Bahar gelmiş ve dere karların erimesiyle yeniden bol suya kavuşmanın sevinciyle coşkulu bir şarkı söyleyerek gürül gürül akıyordu. Semiha'nın istediğı tereyağı ve peyniri almak için asırlık taş köprüyü geçerek köye gitmişti. Bu fırsatı değerlendirerek bir çay içimi oturmak üzere köy kahvesine uğradığında köylüleri çok tedirgin gördü.

Ortalıkta elinde bir takım garip aletlerle tanımadıkları kimselelerin dolaştığını, bu kişilerin kendilerine yöneltilen sorulara cevap vermekten kaçındıklarını, bunun üzerine muhtarın meselenin aslını öğrenmek üzere ilçede kaymakamlığa gittiğini söylüyorlardı. Gözleri yolda, merakla muhtar ve getireceğı haberi bekliyorlardı.

Memduh gitmek üzere tam ayağına kalkmıştı ki önce bir motor sesi duyuldu, ardından uzaktan muhtarın arabası göründü. Muhtar mutsuz bir yüz ifadesi ile arabasından inerek kahvenin önüne geldi. Bir müddet söze nereden başlayacağını düşünüp durduktan sonra konuştu:

“Arkadaşlar, haberler maalesef iyi değil vadinin üst kısmında bizim Durusu'nun üzerine bir hidroelektrik santrali kurulacakmış.

Bu adamlar da araziyle ilgili tespitler yapmak üzere buraya gelmişler. Yani anlayacağınız deremizi bizden çalmaya karar vermişler. Sanki biz asırlardır burada değilmışız gibi bize ne soran var ne haber veren. Bu devlet bizim de devletimiz değil mi? Biz de bu devlete vergi vermiyor, askerlik hizmeti yapmıyor muyuz? Geçen yıl köyümüzden Durmuş Ali'nin oğlu İlyasımız bu devlet için şehit düşmedi mi? Bu devlet bir gün benim sevgili Durusulu köylü vatandaşlarım bir derdiniz mi var, haliniz vaktiniz yerinde mi? Benden bir şey istiyor musunuz diye sormuş mu?

Şimdi geliyor, hiç sormadan, fikrimizi almadan yöremize hayat veren deremize el koyuyorlar. Bu durumda biz de hakkımızı sonuna kadar savunacağız, başka bir seçeneğimiz yok arkadaşlar.”

Kalabalık muhtarın anlattıkları karşısında şoka girmişti. Biryandan da bir öfke dalgası hepsine egemen olmuştu. Muhtar sözlerini bitirince hep bir ağızdan “And olsun vermeyiz deremizi, sonuna kadar savaşaacağız” diye haykırdılar. Gözlerine hüznle öfke karışımı bir ifade yerleşmişti. Nasıl öfkelenmesinler ki? Bu dere onların yaşamının çok önemli bir parçasıydı. Yüzmeyi bu derede öğrenmişlerdi. Dere köyün tek su kaynağıydı. Bahçelerini derenin suyuyla suluyorlardı. Hayvanları bu dereye su içiyordu. Hayatları derenin çevresinde geçiyordu. Bahar aylarında çoşarak biraz hırçınlaşsa da Durusu onların dostuydu. İsmi bu dereye alan köyü deresiz düşünmek mümkün değildi.

Memduh da beyninden vurulmuşa dönmüştü. “Bu nasıl bir kader? Şehrin gürültüsünden, patırtısından kaçtım, şimdi şu karşıma çıkan belaya bak” diye düşünüyordu. Kendini düşüncelerinden soyutlayarak söze girdi.

“Muhtar kardeşim, değerli arkadaşlar, bu mücadelenizde ben ve Semiha sonuna kadar yanınızdayız. Bizi kendinizden sayıp Durusulu kabul ettiniz. Biz de bir Durusulu olarak üzerimize düşeni yapacağız. Bana sorarsanız, hiç vakit geçirmeden idare mahkemesinde dava açmalıyız ve bu adamları çevreye bir zarar vermeden durdurmak için de yürütmenin durdurulması talebinde bulunmalıyız.”

“HAYAT BİZ PLANLAR YAPARKEN BAŞIMIZA GELENLERDİR.”

İnsan umutla, sabırla, aşkla, iyimserlikle geleceğini tasarlar. Kimi zaman basit bir tatil planıdır bu, kimi zaman ise huzurlu bir emeklilik hayali veya tüm ülkenin kaderini değiştirebilecek yeni bir teknolojinin geliştirilmesi... İnsan kendine mutlu bir gelecek inşa etmek için elinden geleni yapar ama kaderin de insanlar için planları vardır. Ve kader tatil yapmaz.

O. Ertuğrul Önen, engin hayat tecrübesinden damıtarak yazdığı hikâyelerde her gün karşımıza çıkabilecek farklı ve bir o kadar da tanıdık çehreleri resmederken kaderin herkesin hayatında nasıl bir rol oynayabileceğini de inceliklerle gösteriyor.

O. Ertuğrul Önen, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunudur. Müfettişlik, Genel Müdür Yardımcılığı, Genel Müdürlük ve Müsteşar Yardımcılığı görevlerinin ardından Ulaştırma Bakanlığı ve Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı görevlerini de üstlenmiştir. Çok sayıda yayınlanmış makalesi ile *Sen İşini Kış Tut Yaz Çıkarsa Bahtına*, *Bir Bürokratin Gözünden-Biraz Ordan Biraz Burdan*, *Fırladık-Yükseklerde Kuş da Bulunur Sürüngen de*, *Sorun Eğitim Çözüm Eğitim* isimlerini taşıyan dört kitabı bulunmaktadır.

QR kodu okutunuz

Dijital fiyat etiketi

Sertifika no: 44919

ISBN 978-625-8474-45-9

Doğan
Solibri